

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 972 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woosyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Said Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differentsiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадилова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Bolalar nutqini rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	304
Mamadjonova Sakina Mo'minjonovna, Maxmudova Oygul Toxirjonovna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	309
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
<i>Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi</i>	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
<i>Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi</i>	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
<i>Alikulova Muxayyo Sherovna</i>	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
<i>Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira</i>	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
<i>Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi</i>	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
<i>Ayturaev Majid Mavlankhanovich</i>	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
<i>Azamov Umarxon Xayyoxonovich</i>	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
<i>Buribayeva Aziza Ismatillaevna</i>	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
<i>Buriyeva Aziza Nematovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
<i>Davronova Sevinch</i>	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
<i>Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi</i>	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
<i>Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo</i>	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
<i>Ergasheva Barno Ziyaviddin kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
<i>Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
<i>Eshonkulova Hilola Rajab qizi</i>	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
<i>Habibova Shyira Baxtiyorovna</i>	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
<i>Ikromova Sarvinov Siroj qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
<i>Jabborova Dilafuz Furqatovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
<i>Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi</i>	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
<i>Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi</i>	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
<i>Kamalova Yoqutxon Bahodirovna</i>	

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari	439
<i>Kenjayeva Dildora Terkashevna</i>	
Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati	443
<i>Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna</i>	
Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi	448
<i>Latifa Zarifovna Korayeva</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar	451
<i>Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari	454
<i>Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi</i>	
Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida	459
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish	463
<i>Meyliyeva Nafosat Gulomovna</i>	
Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri	466
<i>Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi	470
<i>Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi</i>	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	473
<i>Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari	477
<i>Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li</i>	
CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi	481
<i>Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi</i>	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	486
<i>Kosimov Sunnat Ravshan ugli</i>	
Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni	490
<i>Quvonchbek Abduxamidov</i>	
Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi	494
<i>Rajabova Laylo O'tkir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	498
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari	501
<i>Yusufzoda Shabnam Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash	506
<i>Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li</i>	
Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari	510
<i>Raxmetova Lazzat</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi	513
<i>S. A. Mamatisayeva</i>	
Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi	517
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna</i>	
Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse	520
<i>Sultonova Charos Iskandar kizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar	527
<i>Suyunova Matluba Abdusaidovna</i>	
Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi	531
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi</i>	
Modern Approaches to Teaching Grammar	534
<i>Tuychiyev Azamat Farkhod ugli</i>	
The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education	538
<i>Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarning kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashev Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–маҳалла" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	
Umumiy pedagogika fanini o'qitishda formativ baholash metodikasini joriy etish texnologiyasi	586
<i>Sobitjon Xalimov Hoshimjonovich</i>	
Формирование компонентов эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста с дефектами речи на основе сказкотерапии	590
<i>Эркинова Фазилят Миразиз қизи</i>	
O'zbekistonda asalarichilikning rivojlanishi	593
<i>Abdullayeva Maxsudaxon To'lanovna</i>	
14–16 yoshli dzyudochilarda hujum kombinatsiyalari va ularni musobaqaviy sharoitda qo'llash usullarini takomillashtirish	596
<i>Abduraxmanova Iroda Xayrullayevna</i>	
Oliy ta'limda aksiologik tarbiya mexanizmlarini takomillashtirish ijtimoiy ehtiyoj va pedagogik muammo sifatida	602
<i>B. S. Siddikov</i>	
Sport mashg'ulotlar davomida mushak va suyak tizimi rivojlanishi	606
<i>Bo'ronova Habiba Erkin qizi</i>	
Stol tennis o'yini texnikasi	609
<i>Ibragimov Abduqahhor Abdulaziz o'g'li</i>	
Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy platformalarning afzalliklari: Wordwall, Educaplay, Blooket, Genially, Kahoot platformalari	613
<i>Kalandarova Dilnoza Samandarovna, Qodirova Madina Nosirovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan paraarmrestlingchi talabalarni musobaqa oldidan texnik tayyorgarligini takomillashtirish	617
<i>Karimov Faxriddin Xurramovich</i>	
Developing Critical Reading Skills Through Content-Based Instruction	621
<i>Mekhmunkulov Burkhon Ma'ruf ugli</i>	
Tog'li va shahar hududida ta'lim oluvchi tinglovchilarning jismoniy tayyorgarlik darajasini taqqoslash	626
<i>Mirjamolov Sirojiddin Xayriddinovich</i>	

Korxona va tashkilotlarda ishchi-xodimlarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish asosida ish faolligini oshirish texnologiyasi	630
Muxametov Axmad Muxametovich	
Xalq ta'limi bo'limi rahbarlarining xalqaro baholash tizimini O'zbekiston ta'limiga moslashtirishdagi o'rni	634
Namazova Manzura Urakovna, Nodirov Dilmurod	
Digital Reading vs. Print Reading: Effects on EFL Learners' Reading Speed and Understanding	639
Rustambekova Ozoda Dilshod kizi	
Yoshlarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga bo'lgan qiziqishini oshirishning samarali usullari	644
To'rayev Farrux Hakim o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalaridagi talaba-qizlarni dzyudo sport turi texnik harakatlariga o'rgatish texnologiyasi	647
Toshboyeva Munisa Bozor qizi	
Sport mashg'ulotlarda jarohatlarning oldini olish va xavfsizlik choralari	650
Xudoyberdiyeva Elmira Botir qizi	
Задачи изучения и преподавания русского языка и литературы в общеобразовательных школах с узбекским языком обучения	654
Ахмедов Нумон	
Multimedia va infografika asosida interaktiv didaktik materiallar yaratish	658
Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Rahmonov Ziyodillo Xusanovich	
Ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining talaffuz ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi (immitativ-taqldiy usul misolida)	661
Jo'rayeva Dilafruz Nuriddinova	
O'simliklarning issiqqa va qurqoqchilikka chidamliligi	664
M. Nazarov, G. Maxsudova, T. Usmonova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tayyorgarligi hamda psixik jarayonlar ko'rsatkichlarining tahlili	667
Masharipova Miyassar Ichanovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni "Tabiat bilan tanishtirish" fani asosida tarbiyaviy faoliyatini raqamlashtirish	675
Saydullayeva Barchinoy Abduxalil qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'lim sharoitida faoliyat yuritishga tayyorlash muammolari	678
Shaxnoza To'xtiyarova	
Raqamli ta'lim muhitida o'quv resurslarini yaratishning raqamli-didaktik mazmunini rivojlantirish metodikasi	681
Shirinov Feruzjon Shuxratovich	
Umumta'lim maktablarining 9-sinf fizika darslarida tovush hodisasini anglashni tajriba orqali rivojlantirish	684
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Emotsional intellekt tushunchasining nazariy asoslari va rivojlanish bosqichlari	689
Tajiboyeva Odinoxon Rustamjon qizi	
Portret janrini o'qitishda individual ta'lim va fanlararo integratsiyaning nazariy-metodologik asoslari	693
Xudaynazarova Ug'ilo'y Sharifovna	
Aqli zaif bolalarda sensomotor rivojlanishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	696
Xudoyberdiyeva Ra'no Arabboyevna	
Yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni tarbiyalash metodikasi (tarbiya fani misolida)	700
Yoqubjonova Shodiya G'ayratovna	
Chizmachilik fanining turmush tarzimidagi ahamiyati va o'rni	704
Achilov Nurbek Norboy o'g'li	
O'quvchilarni musiqa san'atiga qiziqtirishda musiqa psixologiyasining roli	707
E'zoxon Qobilova	
Bolalar adabiyotini o'qitishda milliy qadriyatlarni singdirish va kreativ kompetensiyani rivojlantirishning innovatsion yo'llari	710
G'aniyeva Shodiya Azizovna, Abdullayeva Madinaxon Madaminjon qizi	
Boshlang'ich sinf darsliklarida berilgan mashqlarni til kompetensiyasini rivojlantirish maqsadida tahlil qilish	713
G'anijonova Sarvinov, Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna	
O'quvchilarda global o'qish savodxonligini shakllantirishda milliy matnlar va qadriyatlar asosidagi pirls tipidagi topshiriqlar yaratish tajribasi	717
Ikromova Gulhida Axmadillo qizi, G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi	

Bo'lajak pedagoglarni intellektual rivojlantirishda pedagogik artistizmdan foydalanish texnologiyalari pedagogik muammo sifatida	720
Karribayeva Lobarxon Fayzulla qizi	
Ilmiy matnni o'qib tushunish va baholashda nostandart testlardan foydalanish bosqichlari.....	724
Komilova Lola Nasilloevna	
Dizartriyada tovushlar talaffuzidagi kamchiliklarni o'yin orqali rivojlantirish texnologiyalari.....	728
Mamatova Muzayyana Batirovna	
Turkiy bitiklarda nomlar tizimi va ularning semantik xususiyatlari	732
Munisa Shavkatova	
Kommunikativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarni mediatorlik faoliyatiga tayyorlash texnologiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	736
Muqimova Dilbarxon Xusanboyevna	
Sportda liderlik va jamoaviy ruhni shakllantirish metodlari	740
Nazarov Nursultan Safarbayevich	
Dars mashg'ulotlarini tashkil etishda loyihalashtirishning o'rni va ahamiyati.....	744
Normurodov Sharofiddin Muxiddinovich	
Ta'limda innovatsion kompetentlikning ahamiyati.....	748
Qobilova Aziza Tursunovna	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali bolalarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish	752
Salimova Aziza Sharipovna	
Xorijiy tillarni o'qitishda masofaviy ta'limning imkoniyatlari va muammolari	755
Sidiqova Ma'mura Adhamjonovna	
Til kompetentligini rivojlantirishda vizual materiallardan foydalanishning o'rni (boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish texnologiyasi misolida)	758
Zokirova Sohila Muhtoraliyevna, Sobirova Diloromxon Ma'rufjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi koxlear implantli bolalarni eshituv - nutqiy reabilitatsiyasi	761
Xamraeva Dildora Baxadirovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda duduqlanishni kelib chiqish sababalari va korreksion ishlar	766
Xolboeva Ruxsora Egamberdiyevna	
Эффективность арт-терапии в обогащении словарного запаса у детей с ЗПП	770
Наган Олеся Талгатовна	
Autizmlı bolalar nutqini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati.....	775
Nishonova Sevara	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy nazariy asoslari (XIX–XXI asrda).....	778
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Autizmlı bolalarda kommunikativ muloqotni shakllantirish texnologiyalari.....	781
Raxmonova Manzura Maxmudovna	
Talabalarda ma'naviy ongning rivojlanishidagi milliy dunyoqarash va tafakkur uslubining shakllanish omillari	785
Usarova Nigora Berdiyevna	
PIRLSda qo'llaniladigan yuqori darajadagi tushunish ko'nikmalari (interpretatsiya, sintez) va ularni muloqotga o'rgatishda qo'llash	788
Choriyeva Valida Abdug'ani qizi, Shodiyev Faxriddin Teshayevich	
Prokrastinatsiya fenomenining retrospektiv talqini	795
M. L. Aripova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda millatlararo totuvlikni shakllantirishda badiiy adabiyotning o'rni.....	799
Xudoyberdiyeva Madina Abdulbaki qizi	
Malakali futbolchilarni tayyorlashning innovatsion pedagogik va texnologik uslublari.....	802
Maxmudov Mamat Raxmatovich	
Maktabgacha ta'limda madaniy qadriyatlarga hurmat hissini shakllantirish metodikasi.....	807
Adolat Xolmatova Muxammadjonovna	
Oliy ta'limda inklyuziv qadriyatlarni shakllantirishda maxsus pedagogikaning o'rni	811
Alijonova Dilorom Azamjonovna	
Sportning kurash turi tarixi, nazariy asoslari va zamonaviy rivojlanish yo'nalishlari.....	815
Do'stov Dilmurod Karimovich	

O'quvchi qizlarni oliy ta'lim muassasalariga yo'naltirishda ota-onalar bilan ishlashning kollaborativ usullari	818
Egamberdiyev Umidbek Xo'jayevich	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	821
Ortikova Nargiza Xayrullayevna, Normuratov Laziz Azizovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tovush talaffuzi buzilishining turlarini va darajasini aniqlash usullari	826
Otaboyeva Nodira Qodir qizi	
Ta'limda innovatsion kompetentlikning ahamiyati	830
Qobilova Aziza Tursunovna	
Intellectual madaniyatni rivojlantirishda integrativ yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash texnologiyalari	833
Qurbonov Jasurbek Akmaljonovich	
Biologiya, kimyo va geografiya fanlarni o'qitishda iqtidorli o'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish	837
Sultanova N. B., Toshpo'latova N. I., Azimov B. I.	
Методика развития навыков самостоятельного обучения учащихся с помощью онлайн-образовательных платформ	840
Суяров Хуршид Бахриддинович	
Oliy ta'limda sun'iy intellektni boshqarishda rivojlangan chet davlatlar tajribasidan foydalanish usullari	844
Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi	
Variativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida dialogik nutqni rivojlantirishning nazariy asoslari	852
Turapova Ra'no Barat qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarga og'zaki hisoblashni o'rgatish	857
Jurayeva Muhayyo Nematillayevna	
Trening jarayonidagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari	861
Nodirova M. B., Usmanova S. A., Vaxidova U. A.	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan talabalarining sport faoliyati turlari orqali innovatsion texnologiyalarini takomillashtirish	865
Turdiyev Umidjon Kamoliddinovich	
Badiiy adabiyot vositasida nutqida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutq shakllarini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	868
Umarova Muhayyo Abdusattor qizi, Mamarajabova Zulfiya Narboyevna	
The Role of Family Support in Fostering Individual Resilience Against Social Offenses (An Integration of Continuing Education, National Values, and Personal Narratives)	873
Khoshimov Lutfullo Khabibullo ugli	
Milliy kiyimlarni zamonaviy material va konstruksiya bilan uyg'unlashtirish	877
Yuldasheva Gulsanam Arken qizi	
Преподавание русского языка в школах Узбекистана глазами будущих педагогов	881
Бахриева Шахноза Давроновна	
Методологические основы дисциплины "Госпитальной педагогики"	886
Равшанова Иноят Эркиновна	
Тропеический блок как ключевой инструмент создания образа восприятия в романе С. Моэма "The Razor's Edge"	889
Тагаева Тамара Баходировна	
Zamonaviy oliy ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiya integratsiyasi	892
D. S. Zokirova	
O'quvchi qizlarni oliy ta'lim muassasalariga yo'naltirishda ota-onalar bilan ishlashning kollaborativ usullari	895
Egamberdiyev Umidbek Xo'jayevich	
Umumta'lim maktablarida kimyo fani o'qitishning samarali usullari	898
Yunusov Mirzoxid Mirzakarimovich, Odilova Feruzabonu Oybek qizi, Soibjonova Gulasalxon Farhodjon qizi	
Ertak qahramonlari obrazlari orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy va kreativ fikrlash sifatlarini shakllantirish	901
Ortiqova Zulfiya Nurmuhamedovna, Dilnavoz Tojiyeva Abduvohid qizi	
Raqamli o'quv muhitida multimedia kontentini loyihalashning didaktik tamoyillari	905
Rustemov Muxamed Biysenbayevich	
The Essence and Content of The Concept of Ecological Culture	908
Sa'dullayeva Zuhra Murodullayevna	

Talabalarda raqamli refleksiyaning shakllantirishi pedagogik muammo sifatida	912
Salixova Muhayyo Shakirovna	
Kasbiy leksik kompetensiya metodikasi shakllanishining tarixiy rivojlanish asoslari	915
Tog'ayeva Maxfuza Abdunazarovna, Tilovova Gavhar Abdaxatovna	
Autizm spektori buzilishi bo'lgan bolalar tavsifi.....	920
U. M. Utbasarova	
Ta'lim jarayonida qo'llaniluvchi sun'iy intellekt vositalari haqida tushuncha	925
Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Pulatova Ziyodaxon Baxodirjon qizi	
Проблемы перевода медицинских терминов: сложности и ошибки, возникающие при переводе медицинской литературы с других языков на русский.....	928
Алибекова Лайло Рахмановна	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorining mediakompetentligini integrativ yondashuv asosida rivojlantirish: model, metodologiya va empirik natijalar	931
Asqarxo'jayeva Movluda Saidmuhammadzokir qizi	
Identifying the Cause of Addiction to Alcohol and Drugs.....	935
Nauruzbaeva Ayjan Sarsenbaevna, Reymov Muxamedali Kengesbayevich, Kalmuratova Sara Umirzakovna	
Methods of Utilising the Legacy of Eastern Thinkers in Education.....	938
Raimova Nasiba Abdreimovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirishda mediasavodxonlikning ahamiyati.....	942
Raximova Zulfiyaxon Xashimjonovna	
Pedagog va maxsus psixologlarni hamkorlikda tayyorlash texnologiyasining tarkibiy komponentlari va ularning xususiyatlari	949
Turg'unov Mirjalol Mirzahamdami o'g'li	
Og'ir vazn yo'qotish (weight cutting)ning organizm fiziologiyasiga salbiy ta'siri	952
Ibragimov Azizbek Ilhom o'g'li	
Языковая политика и её влияние на статус русского языка в образовательной среде Узбекистана ..	956
Бобаназарова Шоира Содиковна, Нурмаматов Бобур Ботирович	
Sun'iy intellekt didaktik ta'limot vositasi sifatida ahamiyati	961
To'raboyeva Mahliyo Qo'zimbek qizi	
Embracing Diversity in the Classroom: Inclusive Education Strategies for Empowering All Learners	964
Bahronova Maftuna Farhadovna	
Ta'lim jarayoniga xalqaro pedagogik tajribani samarali joriy etish: usullar va yondashuvlar	968
Xakimov Sodiqjon Rasuljon o'g'li	

AUTIZM SPEKTORI BUZILISHI BO'LGAN BOLALAR TAVSIFI

U. M. Utbasarova

Alfraganus universiteti v. b. dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada sensor buzilishlari mavjud bo'lgan autizm spektriga mansub bolalarda kuzatiladigan hissiy-irodaviy soha kamchiliklari asosida guruhlariga ajratilgan tasnif keng yoritilgan. Tadqiqotda autizmning turli shakllari, bolalarning xulq-atvori, motor rivojlanishi, atrof-muhit bilan muloqoti hamda himoya mexanizmlarining namoyon bo'lish xususiyatlari ilmiy asosda tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Autizm, diqqat, sindrom, sensor integratsiya, motor rivojlanish, iroda, autostimulyatsiya, stereotipiya.

Abstract: This article provides an in-depth classification of children with autism spectrum disorder based on sensory processing impairments and the characteristics of their emotional-volitional sphere. The study analyzes various manifestations of autism, behavioral patterns, motor development features, interaction with the environment, and specific protective mechanisms observed in children belonging to different groups of the spectrum.

Key words: Autism, attention, syndrome, sensory integration, motor development, volition, autostimulation, stereotypy.

Аннотация: В данной статье всесторонне раскрыта классификация детей с расстройствами аутистического спектра на основе нарушений сенсорной переработки и особенностей эмоционально-волевой сферы. В исследовании проанализированы формы проявления аутизма, особенности поведения, моторного развития, взаимодействия с окружающей средой, а также механизмы защитных реакций у детей с разным уровнем расстройств.

Ключевые слова: Аутизм, внимание, синдром, сенсорная интеграция, моторное развитие, воля, аутоstimуляция, стереотипия.

KIRISH

Autizm spektri buzilishi zamonaviy neyropsixologiya va maxsus pedagogika sohalaridagi eng murakkab rivojlanish nuqsonlaridan biri bo'lib, bolalarning ijtimoiy muloqoti, xulq-atvori, hissiy-irodaviy rivojlanishi va sensor qabul qilish jarayonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. So'nggi yillarda autizm tashxisi qo'yilayotgan bolalar sonining ortib borishi ushbu holatning ilmiy jihatdan chuqur o'rganilishini talab qilmoqda. Autizmning har bir bolada turlicha namoyon bo'lishi, ularning shaxsiy xususiyatlari, sensor sezgirlik darajasi, motor rivojlanishi va ijtimoiy moslashuv faoliyatiga qarab differensial yondashuvni zarur qiladi. Shuningdek, autizmni guruhlariga ajratish nafaqat tashxis jarayonini aniqlashtiradi, balki tuzatish-pedagogik ishlarning samarali olib borilishi uchun ham muhim ahamiyatga ega. Mazkur maqolada autizm spektri buzilishiga ega bolalarning turli guruhlardagi tipik belgilari ilmiy asosda tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Autizm spektri buzilishining ilmiy asoslari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda bolalarning sensor qabul qilish, hissiy-irodaviy rivojlanish hamda ijtimoiy moslashuvdagi murakkabliklar markaziy o'rinni egallashi ta'kidlanadi. Drobinskaya autizimli bolalarda atrof-muhitni idrok etishdagi cheklanishlar ularning o'quv jarayoniga sezilarli darajada ta'sir qilishini ko'rsatadi. Arxipov va Maksimova tomonidan ilgari surilgan fikrlarda "o'zini his etish"dagi buzilishlar bolaning psixik rivojlanishida markaziy omil sifatida talqin etiladi. Samatova esa ko'rishida jiddiy nuqsoni bo'lgan autizimli bolalarda sensor integratsiya yanada murakkab shaklda namoyon bo'lishini ilmiy asosda izohlaydi.

Autizimli bolalar bilan ishlashda korreksion metodlarning samaradorligini oshirish masalalari ham adabiyotlarda keng yoritilgan. Lyutova va Monina bolalar bilan samarali o'zaro ta'sirni tashkil etish bo'yicha trening

dasturlarini ishlab chiqib, ularda xatti-harakatni boshqarish, nutqni qo'llab-quvvatlash va muloqotga yo'naltirish texnikalarini asoslab beradi. Alvin tomonidan taqdim etilgan musiqiy terapiya yondashuvi esa autizmli bolalarni emotsional tinchlantirish, stereotip harakatlarni kamaytirish va ijtimoiy faoliyatga jalb etishda yordam berishi mumkinligini ko'rsatadi. Mazkur manbalar autizmni o'rganish va tuzatish-pedagogik jarayonni tashkil etishda ilmiy asoslangan amaliy metodlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi autizm spektori buzilishiga ega bolalarning psixologik-pedagogik xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, ma'lumotlar asosan kuzatish, klinik-pedagogik suhbat va xulq-atvorni tahlil qilish usullari orqali yig'ildi. Bolalarning sensor reaksiyalari, motor rivojlanishi, hissiy-irodaviy holati, ijtimoiy munosabatlar va nutqiy faolligi tabiiy sharoitlarda muntazam kuzatilib, xatti-harakatlarining dinamik o'zgarishlari qayd etildi. Ota-onalar va pedagoglar bilan o'tkazilgan suhbatlar orqali bolaning avvalgi rivojlanish tarixi, muloqotdagi qiyinchiliklari va kundalik hayotdagi moslashuv darajasi haqida qo'shimcha ma'lumotlar olindi. Ma'lumotlarni tahlil qilishda kontent tahlili, solishtirma tahlil va holatga oid tavsifiy yondashuvdan foydalanildi. Har bir bolaning sensor sezgirlik, xulq-atvor stereotiplari va kommunikativ faoliyatiga oid ma'lumotlar guruhlashtirilib, ularning umumiy va farqli jihatlari aniqlangan holda to'rt guruhga tasniflash imkonini berdi. Tahlil jarayonida kuzatish natijalari o'zaro taqqoslanib, autizmning namoyon bo'lish darajasi, himoya reaksiyalari va ijtimoiy adaptatsiya ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlik ilmiy asosda baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Autizm spektori buzilishi bo'lgan bolalar tasnifi

1-guruh: Bolaning nutqi yo'q va xulq-atvor buzilishlari mavjud: ko'z kontaktini ushlab tura olmaydi, tashqi ta'sirga umuman javob reaksiyasi yo'q, o'z ismiga, buyruqlarga va iltimosga nisbatan befarq.

Autizm namoyon bo'lishi: Atrof-muhitdan uzoqlashish va atrofdagi predmet hamda hodisalarni o'rganishga qiziqmaslik.

Bolaning tashqi ko'rinishi: Bolalarning tashqi ko'rinishi gohida ahmoqona, gohida juda aqlli yuz ifodasi bilan atrofda qiladilar sirli taassurot qoldiradi. Iltimoslarga javob qaytarmaydilar va o'zlari ham kattalardan hech narsa so'ramaydilar, ko'pincha og'riq, ochlik va sovuqqa ham reaksiya qilmaydilar. Boshqa bolalar qo'rqishi kerak bo'lgan vaziyatlarda bu bolalar umuman qo'rqoqlik ko'rsatmaydilar.

Motor rivojlanish holati: Xona ichida maqsadsiz harakatlanishda ular ajoyib harakat muvofiqligini ko'rsatishi mumkin: sakrash, tor yo'laklardan o'tishda ular hech qachon jarohatlanmaydilar va xatoga yo'l qo'ymaydilar. Ulardan biror narsani ixtiyoriy ravishda qilishni o'rgatishga urinishda umumiy va mayda motor harakatlarda mushak tonusida jiddiy buzilishlar, sustlik va kuchsizlik aniqlanadi; ular uchun zarur holatni egalash va ushlab turish, qo'l va ko'z harakatlarini muvofiqlashtirish (bola faqat o'z harakatlariga qaramaydi), kerakli harakatlar ketma-ketligini takrorlash murakkab hisoblanadi. Bola kattalarning buyrug'iga bo'ysunishga o'rgatilgandagina kerakli motor holatni qabul qilishi yoki harakatni takrorlashi mumkin, lekin motor ko'nikmani mustahkamlashda katta qiyinchilikka duch keladi.

Xulq-atvor: Bolaning xulq-atvori vaziyatga ko'ra o'zgaruvchan. U ichki faol intilishlar, boshqa inson bilan munosabat o'rnatish uchun emas, tasodifiy tashqi ta'sirlar bilan belgilanadi. Bu xulq-atvor bolaga kerakli ko'nikmani o'rgatishda predmetning yaxlitligi emas, balki uning ovozi yoki yorqin rangi orqali bola diqqatini jalb qiladi. Bola maqsadli ravishda bir xonadan ikkinchisiga bormaydi, balki xonalarning fazoviy joylashuvi bola tanasini shu yo'nalishda harakatlanishga majbur qiladi.

Atrof-muhit bilan aloqa: Bolalar atrof-muhit bilan aloqalarda maksimal darajada masofani saqlaydilar, faol aloqaga kirishmaydilar.

Nutqning rivojlanishi: Bu bolalar mustaqil nutqni egallay olmaydilar, lekin ba'zan alohida so'zlarni va hatto iboralarni maqsadsiz talaffuz qilishlari mumkin (ammo ularni qayta takrorlashni so'rasangiz, takrorlamaydilar). Bola nafaqat so'zdan foydalanmaydi, balki ishoralar, mimika va tasviri harakatlardan ham foydalanmaydi. Bunday bolalarning gug'ulash davrida ham kommunikatsiya elementi bo'lmaydi; ovozlar so'zsiz xarakterga ega – shivirlash, chug'urlash kabi musiqiy ohanglarda namoyon bo'lishi mumkin.

Autizmida himoya shakllari: Atrof-muhitdagi o'zgarishlarga faol qarshilik kam darajada ifodalanadi. Ushbu guruh bolalarida autistik himoyaning faol shakllari kam rivojlangan. Faol ravishda faqat bolani tanasini bo'ysundirishga qaratilgan harakatlar jarayonida namoyon bo'ladi.

Autostimulyatsiya shakllari (stereotipiyalar): Primitiv motor stereotipiyalarning belgilangan shakllari deyarli mavjud emas. Ular uchun vizual, vestibulyar va teri-taktil hissiyotlar muhim bo'lib, o'z harakatlarini takrorlash bilan namoyon bo'ladi. Bu bolalar deraza yonida o'tirib, ko'chadagi harakatlarni soatlab kuzatishlari mumkin. Stereotipiya ularda asosan yangi ma'lumotni qabul qilishdagi qiyinchiliklar vaqtida namoyon bo'ladi.

Ko'z aloqasi: Ko'z kontakti yo'q. Agar bola bilan bu ko'nikma ustida ishlanmasa, mustaqil ravishda shakllanmaydi.

2-guruh: Ota-onalar, avvalo, bolaning psixik rivojlanishi, xususan, nutq rivojlanishining orqada qolishi to'g'risida shikoyat qiladilar; qolgan muammolar haqida esa keyinroq xabar berishadi.

Autizmning namoyon bo'lishi: Bola uchun qabul qilish qiyin bo'lgan har qanday aloqaga nisbatan rad etish holati kuzatiladi. Bolada dunyoga nisbatan nafrat, muloqotdan qochish va begonalashish hissi xos.

Bolaning tashqi ko'rinishi: Bu guruhdagi autizimli bolalarning yuzlari odatda zo'riqqan, qo'rquv grimasasi bilan buzilgan bo'ladi; harakatlari qo'pol va tabiiylikdan yiroq. Bu bolalarda harakatlarda plastiklik va fazoda erkin harakatlanish qobiliyati yo'q. Harakatlari tarang, mexanik tarzda bajariladi, qo'l va oyoq harakatlari o'zaro muvofiqlashmagan. Ular go'yoki harakat qilmayapti, balki tana holatini o'zgartirayotgan kabi ko'rinadi; xona ichida yurishlari esa tana bukilgan holda, shoshilinch harakatlar bilan amalga oshiriladi, go'yoki bu joy xavfli ekanidek tuyuladi. Ular boshqalarning harakatlariga taqlid qila olmaydilar. Go'yo qo'llari o'zlariga bo'ysunmaydiganidek harakat qiladi.

Xulq-atvori: Bolalar o'z hayotida shakllangan barcha stereotiplarga qat'iy rioya etilishini talab qiladilar – odatiy muhit, harakatlar, kun tartibi va yaqinlar bilan aloqa shakllari shu jumlagi kiradi. Ular ovqat, kiyim-kechak, sayr yo'nalishlarida o'ta tanlab harakat qilishadi, muayyan mashg'ulotlar va predmetlarga qaram bo'lishadi, yaqinlar bilan munosabatda qat'iy tartibga rioya qilishadi. Ushbu talab va taqiqlarga amal qilinmasa, bolaning xulqida keskin buzilishlar yuzaga keladi.

Atrof-muhit bilan aloqa: Dunyo bilan tanlab aloqa o'rnatadilar. Ular uchun yoqimsiz yoki qo'rqinchli bo'lgan narsalar xotirada mustahkam saqlanadi va turli taqiqlar shakllanadi. Biroq ularda sodda stereotip harakatlar arsenalini mavjud bo'lib, aynan shu doirada o'zlarini xotirjam va himoyalangan his qilishadi.

Nutq rivojlanishi: Bu bolalar muloqotga kirisha oladilar va o'z ehtiyojlarini ifoda etish uchun nutqdan foydalanishlari mumkin. Ularning ovozi bug'iq, me'yorda rivojlanayotgan bolalarnikidan farq qiladi. Ular tayyor nutq qoliplari va buyruqlarni o'zlashtiradilar; bu qoliplar muayyan vaziyatlar bilan bog'langan bo'ladi. Holat exolaliya (eshitilgan so'zlarni takrorlash), qisqa va "telegraf" uslubida so'zlashish, birinchi shaxs olmoshlarini uzoq vaqt qo'llamaslik, iltimoslarni infinitiv yoki uchinchi shaxsda bayon qilishga moyillik shaklida namoyon bo'ladi. Ya'ni bola o'z murojaatlarida yaqinlarining so'zlarini qayta aytadi. Murojaatlarning yo'qligi shundan bilinadi: bolada na ko'rsatuvchi ishoralar, na kommunikativ mimika shakllangan. Ular nutqdagi intonasiyani ham ta'sir vositasi sifatida qo'llamaydilar – u ko'pincha yaqinlarining intonasiyasini takrorlash bilan cheklanadi.

Autizmida himoya shakllari: Bolalar atrof-muhitdagi o'zgarishsiz holatni saqlashga intiladilar va har qanday yangilikka qarshilik ko'rsatadilar. Bu endi shunchaki qochish emas, balki o'zini himoya qilishga qaratilgan keskin harakatlar bo'lib, umumiy agressiyaga aylanishi mumkin. Bu holatda bola o'zini yoki boshqalarni tirnaydi, tishlaydi, baqiradi, boshi, oyog'i, qo'li yoki qo'lga tushgan har qanday predmet bilan qarshilik qiladi. Agar vaziyat butunlay yechimsiz bo'lib qolsa, agressiya o'z yo'nalishini o'zgartiradi va bola o'zini o'zi ura boshlaydi, bu esa hayoti va sog'lig'i uchun jiddiy xavf tug'diradi.

Autostimulyatsiya shakllari (stereotipiyalar): Bu guruh bolalarida turli motor stereotip harakatlar ko'p uchraydi. Ular ushbu harakatlar bilan shu qadar band bo'ladiki, ba'zan ular g'ayrioddiy va murakkab shakllarga kiradi: muayyan mushak yoki bo'g'im guruhlarini tanlab zo'riqtirish, to'g'ri va tarang oyoqlarda sakrash, qo'llarni silkitish, boshni aylantirish, barmoqlarni tez-tez harakatlantirish, arqoncha va cho'pchalarni tebratish va boshqalar. Bu harakatlarda ular ajoyib mayda motorikani namoyon etadilar. E'tiborlisi – motor harakatlar butun tanaga emas, balki alohida qismga tegishli bo'ladi: masalan, butun tana qattiq bo'lsa-da, qo'l erkin harakat qiladi. Bola barmoqlar bilan juda mayda predmetlar bilan ishlashni yoqtiradi va juda yaxshi uddalaydi.

Ko'z kontakti: Kimningdir nigohini tasodifan uchratganda, ular keskin yuz o'girishadi, baqiradilar, yuzlarini qo'llari bilan berkitadilar.

3-guruh

Ota-onalarning asosiy shikoyatlari: Ota-ona bilan bola o'rtasidagi aloqalarning murakkabligi, bolaning boshqa insonlarning qiziqishlari, hissiyotlarini umuman e'tiborga olmasligi hamda bir xil mashg'ulot va qiziqishlar ichida yashashi.

Autizmning namoyon bo'lishi: Bola o'zining qiziqishlari ichida yashaydi va bu holat takrorlanuvchi harakatlar orqali namoyon bo'ladi.

Bolaning tashqi ko'rinishi: Bolaning yuzi qiziquvchanlik qiyofasiga ega. Uning ko'zlari yonib turadi, lablari qisman jilmaygan holatda suhbatdoshiga e'tibor qaratayotgandek tuyuladi, aslida esa u hayoliy insonga qarayotgan bo'ladi. Bola suhbatdoshining ko'ziga uzluksiz qaragandek bo'ladi, ammo aslida u unga e'tibor bermaydi; tez gapiradi va aytayotgan gapining tushunarli bo'lishi haqida o'ylamaydi.

Motor rivojlanishi: Bu bolalarning motor rivojlanishi buzilgan, mushak tonusi muvofiqligi buzilgan, muvozanatni saqlash sust, harakatlari og'ir va ko'pincha xonadagi predmetlarga urilib yurishadi. Mayda qo'l motorikasi sustligi sababli 6–7 yoshda ham elementar o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish malakalarini egallay olmaydilar. Bolaning xulqi: Bola yillar davomida bir xil mavzuda gapiradi, bitta rasmni chizadi yoki bitta predmet bilan o'ynaydi. Ota-onasining baqirishi yoki tanbeh berishni yoqtiradi va atayin qilinmasligi kerak bo'lgan xatti-harakatni qayta-qayta takrorlaydi. Qiziqishlari asosan qo'rqinchli, tajovvuzkor va xavfli hodisalar bilan bog'liq bo'ladi.

Atrof-muhit bilan aloqasi: Ular atrof-muhit bilan aloqada maqsadga ega bo'ladi va shu murakkab maqsadni amalga oshirish rejasiga ega. Muammo shundaki, bolaning rejalarini atrof-muhit bilan uyg'unlashmaydi, buning natijasida bola kuchli buzg'unchilik va tajovvuzkor xulq namoyon qiladi.

Bolaning nutqiy rivojlanishi: Bu bolalar juda ko'p gapiradilar. Ular erta yoshdan boy lug'atga ega bo'ladilar. Bola adabiy va ilmiy tilda gapiradi, lekin bu nutq muloqot uchun minimal darajada yetarlidir. Bola o'z ehtiyojlari, nima qilmoqchiligi haqida gapirishi va savollarga javob berishi mumkin, ammo u bilan suhbat qurish mushkul, chunki bola faqat o'z gapini gapirishni xohlaydi; suhbatdosh fikri unga qiziq emas. Uning nutqi tez, ilmiy, adabiy va ko'pincha tushunarsiz bo'ladi.

Autistik himoya shakli: Bu bolalarda bir xillik mavjud. Ikkinchi guruhga qaraganda, ular o'z qiziqishlariga o'zlari xohlagan holda o'zgartirish kiritadi. Agar hayotiga kiritilayotgan yangilik bola xohlamagan tarzda sodir bo'lsa, unda nafrat va tajovvuzkor xulq yuzaga keladi.

Autostimulyatsiya shakli (stereotipiya): Turli mavzularda fikrlash va ilmiy hamda adabiy tilda gapirish ularga yoqimli his beradi. Shu bilan birga, bolaga tajovvuzkor va qo'rqinchli holatlar yoqadi. Bola doimo "o'g'rilar", "kallakesarlar", "qotillar", "o'ldiraman", "yong'in", "tok urdi" kabi so'zlarni ishlatadi va qo'rqinchli rasmlar chizadi.

Ko'z kontakti: Ko'zga qarab turadi, ammo uning xayoli boshqa joyda bo'ladi.

4-guruh

Ota-onalarning shikoyati: Ota-onalar ruxiy rivojlanishi sustlashgan bolalardagi kabi belgilardan shikoyat qiladilar.

Autizmning namoyon bo'lishi: Bu bolalarda autizm belgilari yengil darajada kuzatiladi. Ular boshqa shaxslar bilan muloqotga kirishishga qiynaladilar.

Tashqi ko'rinishi: Bu bolalar jismonan zaif, tez charchaydigan, yuz qiyofasi mayus va xavotirli bo'ladi. Yuz mimikasi o'zgaruvchan, lekin me'yordan ancha farqli.

Motor rivojlanishi: Harakatlari sustlashgan, mexanik xarakterga ega.

Xulq-atvori: Bolalar ota-onasiga suyanib qolgan va ularga mehribon. Juda to'g'ri bo'lgan bolalar bo'lib, ular hech qachon aldashni bilmaydilar, har qanday gapni to'g'ri qabul qiladilar. Bu to'g'rilik boshqalar tomonidan "anqovlik" deb talqin qilinishi mumkin. Atrof bilan aloqani ular kattalar yordamida amalga oshiradilar.

Atrof bilan aloqasi: Ular boshqalar bilan munosabatga kirishishga harakat qiladilar, ammo muloqot jara-yonida qiyinchiliklarga duch keladilar.

Nutqiy rivojlanishi: Nutqiy rivojlanishda agrammatizmlar, tushunarsiz nutq, nutqni dasturlashdagi buzilishlar kuzatiladi. Ammo bola o'z xohishlari va ehtiyojini ifodalay oladi. Nutqdagi qiyinchiliklar asosan begona shaxs bilan muloqot vaqtida namoyon bo'ladi.

Autistik himoya shakli: Kattalar, tengdoshlari va begonalarining bolani qabul qilmasligi unda doimiy xavotir, yengil tormozlanish va stereotip sharoitda yashashga olib keladi.

Autostimulyatsiya shakli: Bu bolalarda autostimulyatsiya yo'q. Faqat jiddiy vaziyatlarda motor stereotiplar kuzatilishi mumkin. Bunda bola xavotirlanadi, diqqat tarqoq bo'ladi va bola onasining yupatishi bilan holat yaxshilanadi.

Ko'z kontakti: Bolalar suhbatdoshining ko'ziga qarab turadilar, biroq ko'z kontakti tanaffuslar bilan yon-atrofga qarash va yana suhbatdosh ko'ziga qaytish bilan kechadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari autizm spektori buzilishiga ega bolalarda sensor qabul qilish, xulq-atvor, motor rivojlanishi va kommunikativ faoliyatning o'ziga xos ko'rinishlari mavjudligini ko'rsatdi. Bolalarni to'rt guruhga tasniflash ularning individual ehtiyojlarini aniqlash, korreksion-pedagogik yondashuvni shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etish imkonini beradi. Har bir guruhda xulq-atvor stereotiplari, himoya reaksiyalari va nutqiy rivojlanish ko'rsatkichlarining turlicha namoyon bo'lishi korreksion jarayonning differensial rejalashtirilishini talab etadi.

Taklif etilishicha, autizimli bolalar bilan ishlashda sensor integratsiya mashqlari, individual pedagogik dasturlar va strukturaviy o'rgatish metodlari muntazam qo'llanilishi zarur. Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish, uy sharoitida muloqot va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish bo'yicha ko'rsatmalar berish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, pedagoglar va mutaxassislar uchun autizm bo'yicha maxsus treninglar tashkil etilishi korreksion jarayon samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Drobinskaya, Anna Olegovna. Shkolnye trudnosti "nestandartnyx" detey / A. O. Drobinskaya. – Moskva: Shkolnaya pressa, 2006. – 126 s.
2. Lyutova, Elena Konstantinovna. Trening effektivnogo vzaimodeystviya s detmi: kompleksnaya programma / E. Lyutova, G. Monina. – Moskva: Sfera; Sankt-Peterburg: Rech, 2008. – 190 s.: il.
3. Samatova, Albina Vilsurovna. Korreksiya proyavleniya autichnyx chert u detey rannego vozrasta s glubokimi narusheniyami zreniya / A. V. Samatova; Rossiyskaya gosudarstvennaya biblioteka dlya slepyx. – Moskva: RGBS, 2012. – 59 s.
4. Arxipov, B. A. Narusheniya vospriyatiya "sebya" kak osnovnaya prichina formirovaniya iskajennogo psixicheskogo razvitiya osobyx detey / B. A. Arxipov, E. V. Maksimova, N. E. Semenova. – Moskva: Dialog MIFI, 2012. – 160 s.
5. Alvin, Dzh. Muzykalnaya terapiya dlya detey s autizmom / Dzh. Alvin, E. Uornik; perevod s angliyskogo Yu. V. Knyazkinoy. – Moskva: Terevinf, 2008. – 200 s.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.